

02/11/23

FY B.A.

F.C

231102

FASC12301

FOUNDATION COURSE

PAPER-I (Sem-I) 2023

(2 ½ Hours)

[Total Marks : 75]

N.B : (1) All questions are compulsory.

(2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1(a) Choose the correct alternative (any eight) 08 Marks

- i) Indian society is _____ in nature.
(Tribal, Pluralistic, Urban, Rural)
- ii) The Indian constitution has recognised _____ major languages.
(21,22, 23,25)
- iii) Dowry harassment is _____ violence.
(Criminal, Social, Political ,Domestic)
- iv) Deficiency in Vitamin _____ may cause blindness.
(A,B,C,D)
- v) _____ means division of a country in to small administrative regions.
(Communalism, Casteism, Regionalism ,Linguism)
- vi) _____ arises out of religious fundamentalism.
(Communalism,Casteism,Secularism,Linguism)
- vii) The _____ to the Constitution is called Preamble.
(Introductory note, Foot note, End note, Thanking note)
- viii) Article 51 of the Constitution of India lists down _____ fundamental duties of the citizens of India.
(11,12,13,14)
- ix) The urban areas in India are looked after by the _____.
(Municipalities, State ,Panchayati Raj ,Taluka)
- x) _____ was the first state to establish Panchayati Raj system in India.
(Rajasthan, Maharashtra, Gujarat, kerala)

(b) State whether the following statements are True or False (any seven) 07 Marks

i) Marathi belongs to Indo-Aryan family of languages

P.T.O

ii) Bible is the holy book of Jews.

iii) Raja Ram Mohan Roy organised a movement to oppose the practice of Sati.

iv) Cataract is not related to blindness.

v) Communalism is opposed to secularism

vi) Caste system promotes social progress and modernization.

vii) There is reservation of seats for women in state legislature.

viii) Trinamool Congress is a national party.

ix) The constitution of India confers single citizenship.

x) India has a uniform civil code

Q.2 What are the religious and lingual characteristics of Indian society ? **15Marks**

OR

Comment on rural and urban characteristics of Indian society.

Q.3 Discuss the problems faced by Indian women. What steps should be taken to prevent violence against them? **15 Marks**

OR

Explain the various issues relating to visually and auditorilly challenged persons.

Q.4 Discuss the causes of communalism? What measures can be taken to tackle the problem? **15 Marks**

OR

Write a detailed note on regionalism.

Q.5 Describe the importance and features of Indian constitution.

OR

Write short notes on (any three) :

15

- (a) Racial groups in India
 - (b) Physically challenged persons
 - (c) Role of mass media towards women
 - (d) Fundamental duties of an Indian citizen
 - (e) Role of Municipalities
-

Time: 2hrs 30 mins.

Q1. Write a short note on any four of the following in about 100 words each:

20 marks:

- English as Lingua Franca of the world
- Skimming and Scanning skills for reading
- British English
- Feedback
- Characteristics of effective writing
- Difference between Formal and Informal spoken English

Q2. Read the passage given below and answer the questions that follow:

In Cobra Country, a mongoose was born one day who didn't want to fight cobras or anything else. The word spread from mongoose to mongoose that there was a mongoose who did not want to fight the cobras. If he did not want to fight, it was his own business, but it was the duty of every mongoose to kill cobras or be killed by them.

'Why?' asked the peace like mongoose, and the word spread around that the strange new mongoose was not only pro-cobra and anti-mongoose but intellectually curious and against the ideals and traditions of mongoosism.

'He is crazy,' cried the young mongoose's father.

'He is sick,' said his mother.

'He is a coward,' shouted his brothers.

'He is mongoose:qual,' whispered his sisters.

Strangers who had never laid eyes on the peace like mongoose remembered that they had seen him crawling on his stomach, or trying on cobra-hoods, or plotting the violent overthrow of Mongoosia.

'I am trying to use reason and intelligence,' said the strange new mongoose.

'Reason is six-seventh of treason,' said one of his neighbors.

Finally, the rumour spread that the mongoose had venom in his sting, like a cobra, and he was tried, convicted by a show of paws and condemned to banishment.

Moral: Ashes to ashes, and clay to clay, if the enemy does not get you your own folks may.

Q1. This passage could be described as:

(2 marks)

- a fable
- an anecdote
- a moralizing piece
- a realistic narrative

Q2. The author's attitude towards the mongoose is one of:

(2 marks)

- dislike and contempt
- sceptical indifference
- sympathetic understanding

(d) pity and sorrow

- Q3. What is your interpretation of the moral of the story? (2 marks)
- Q4. The first word that the mongoose speaks in the passage is 'why.' What is he challenging? (2 marks)
- Q5. 'Peace like' is a word coined by the author. What emphasis does he wish to convey through this word? (2 marks)
- Q6. Write a short summary of the given passage. (2 marks)
- Q7. Choose four terms in the passage which are distinctly political in implication. (2 marks)

Q 3. (A) Rewrite the following sentences using indirect speech: (2 marks)

- a) 'He is crazy', cried the young mongoose's father.
- b) 'He is sick', said his mother.

(B) Rewrite the following sentences in passive voice: (2 marks)

- a) He was plotting the violent overthrow of Mongoosia.
- b) They had seen him crawling on his stomach.

(C) Use the correct form of the word given in the brackets: (2 marks)

- a) He _____ (do) not want to fight cobras.
- b) Strangers _____ (have) never laid eyes on peace.

- Q3. Attempt any four of the following: (20 marks)
- a) As the cultural secretary of the Student's Council of your college, prepare a speech welcoming and introducing freshers to your institution.
- b) Introduce yourself at the first meeting of your college's Nature Club.
- c) Develop a conversation amongst students planning a street play to spread awareness on Covid-19.
- d) You have been asked to host the Annual Prize Distribution Ceremony of your college. Prepare a script for the introduction of eminent guests for the occasion.
- e) Draft a vote of thanks speech for an 'Author Talk' event.

Q4. A. You have just graduated in Arts from a reputed institution. Send an application with your Resume to Bloomsbury Publishing House, applying for a post and expressing your hope that you will get the job. (8 marks)

B. The condition of roads in your area is very pathetic. Draft an RTI query to find out the amount spent in last few years on repair of roads in your area. (7 marks)

C. Read the following instructions and attempt any one Email: (5 marks)

- i. Write an email to resign from your position as a supervisor working in a travel company.
- ii. You have been offered a position of receptionist in a reputed company. Draft an email stating that you wish to accept this job offer. Mention the date of joining.

(d) pity and sorrow

- Q3. What is your interpretation of the moral of the story? (2 marks)
- Q4. The first word that the mongoose speaks in the passage is 'why.' What is he challenging? (2 marks)
- Q5. 'Peace like' is a word coined by the author. What emphasis does he wish to convey through this word? (2 marks)
- Q6. Write a short summary of the given passage. (2 marks)
- Q7. Choose four terms in the passage which are distinctly political in implication. (2 marks)

- Q 3. (A) Rewrite the following sentences using indirect speech: (2 marks)
- a) 'He is crazy', cried the young mongoose's father.
- b) 'He is sick', said his mother.

- (B) Rewrite the following sentences in passive voice: (2 marks)
- a) He was plotting the violent overthrow of Mongoosia.
- b) They had seen him crawling on his stomach.

- (C) Use the correct form of the word given in the brackets: (2 marks)
- a) He _____ (do) not want to fight cobras.
- b) Strangers _____ (have) never laid eyes on peace.

- Q3. Attempt any four of the following:** (20 marks)
- a) As the cultural secretary of the Student's Council of your college, prepare a speech welcoming and introducing freshers to your institution.
- b) Introduce yourself at the first meeting of your college's Nature Club.
- c) Develop a conversation amongst students planning a street play to spread awareness on Covid-19.
- d) You have been asked to host the Annual Prize Distribution Ceremony of your college. Prepare a script for the introduction of eminent guests for the occasion.
- e) Draft a vote of thanks speech for an 'Author Talk' event.

Q4. A. You have just graduated in Arts from a reputed institution. Send an application with your Resume to Bloomsbury Publishing House, applying for a post and expressing your hope that you will get the job. (8 marks)

B. The condition of roads in your area is very pathetic. Draft an RTI query to find out the amount spent in last few years on repair of roads in your area. (7 marks)

- C.** Read the following instructions and attempt any one Email: (5 marks)
- i. Write an email to resign from your position as a supervisor working in a travel company.
- ii. You have been offered a position of receptionist in a reputed company. Draft an email stating that you wish to accept this job offer. Mention the date of joining.

231164

FA12306

बीए प्रथम वर्ष/सेमिस्टर I/हिंदी साहित्य/पेपर क्रमांक : UAHIN101

समय : 3 घंटे

अंक : 100

सूचना : 1) सभी प्रश्नों के उत्तर लिखिए।

2) दायीं ओर के अंक गुण दर्शाते हैं।

प्रश्न 1. निम्नलिखित अवतरणों की संदर्भ सहित व्याख्या कीजिए।

16

अ) अपनी आँखों के सामने और इतने समीप एक तरुण सुंदरी के होने की आशा में जयराज का मन उत्साह से भर गया। नीता की अस्पष्ट-सी याद को जयराज ने कलाकार के सौन्दर्य के आदेशों की कल्पनाओं से पूरा कर लिया।

अथवा

सरदार साहब ने फिर फरमाया, आप लोगों को यह स्वीकार करने में कोई आपत्ति न होगी कि जो पुरुष स्वयं जखमी होकर भी एक गरीब किसान की भरी हुई गाड़ी को दलदल से निकाल कर नाले के ऊपर चढ़ा दे उसके हृदय में साहस, आत्मबल और उदारता का वास है।

आ) सद्गुरु का कहना है- "बेटा, जो भी करना है 'लार्ज स्केल' पर कर, चाहे उद्योग हो, चाहे बेईमानी और हमेशा किसी के न किस्ती के छत्रछाया में कर।"

अथवा

इसके लिए शिकवा-शिकायत फिजूल है। जिसके यहाँ जमीन की प्यास गुलाब-जल से बुझाई जाती हो, जिसके लिए सैकड़ों घोड़े कश्मीर की पहाड़ी चोटियों से आगरा तक रोज़ बर्फ ढोते रहे हों, यह कुएं का खारा पानी पीने को मजबूर हों, यह किस्मत का खेल नहीं तो और क्या है?

प्रश्न 2. निम्नलिखित दीर्घोत्तरी प्रश्नों के उत्तर लिखिए।

30

1. मोहन से महात्मा बनने प्रक्रिया में गांधी जी के विद्यार्थी काल को परकिए?

अथवा

हिंदी साहित्य के गद्य के विविध आयाम को अपने शब्दों में बताइये?

2. हिंदी कहानी के विकास को अपने शब्दों में बताइये ?

अथवा

अपने शब्दों में 'फैसला' कहानी की समीक्षा कीजिए?

प्रश्न 3. निम्नलिखित प्रश्नों में से किसी एक प्रश्न का उत्तर लिखिए।

15

1. 'तू तो मुझसे भी अभाग्य है' रेखाचित्र की बहन का चरित्र-चित्रण कीजिए?
2. निबंध का अर्थ बताकर समाज सेवा निबंध की महत्वपूर्णता को स्पष्ट कीजिए?

प्रश्न 4. निम्नलिखित विषयों पर टिप्पणियाँ लिखिए।

24

1. मेरी अंडमान यात्रा

अथवा

हंसिनी की भविष्यवाणी

2. सद्गुरु का कहना है।

अथवा

सामाजिक असमानता का जीवंत चित्रण 'बेटी'

3. 'बहादुर' कहानी सामाजिक विसंगतियों पर करारा प्रहार है।

अथवा

'आस्था के आयाम' कहानी में पारिवारिक समस्याओं की यथार्थ झलक।

प्रश्न 5. निम्नलिखित वस्तुनिष्ठ प्रश्नों के उत्तर एक-एक वाक्य में लिखिए।

15

- 1) यशपाल किसका संस्मरण है?
- 2) हंसिनी ने कौनसी भविष्यवाणी की थी?
- 3) मनुष्यों में कौनसी बुद्धियाँ होती हैं?
- 4) 'मेरी अंडमान यात्रा' यात्रावृत्त किसका है?
- 5) बहादुर कहाँ से भाग कर आया था?
- 6) मालती जोशी के कहानी का नाम बताइये?
- 7) मुन्नी ललचाई नजरों से किसकी ओर देखती थी?
- 8) व्यायाम की जगह गांधीजी को क्या ज्यादा पसंद था?
- 9) सद्गुरु का क्या कहना था?
- 10) शाहजहाँ के बेटी का क्या नाम था ?
- 11) कुछ दूर जाकर लड़के ने मुस्कराकर लड़की से क्या पूछा?
- 12) रियासत देवगढ़ के दीवान का क्या नाम था?
- 13) नीता ने चित्र का शीर्षक क्या रखा?
- 14) दिल्ली में किसकी मौत हो गई थी?
- 15) 'फैसला' कहानी के रचनाकार का नाम बताइये?

231104

FA12305

Total marks: 100

Time: 3 hrs

Semester I

Examinations Note:

1. All five questions are compulsory.
 2. Figures to the right indicate full marks.
-

Q.1. Attempt any FOUR of the following questions: (20)

- 1) Explain the development of the essay.
- 2) Elucidate the difference between major and minor characters.
- 3) What are the features of Prose Writing?
- 4) What is an Autobiography?
- 5) What are the types of Prose?
- 6) Explain the development of Short Story.

Q.2. (A) Discuss the plot structure of 'Kabuliwala'. (20)

OR

(B) Write a comment on 'continuous failure in life' with reference to 'The Cop and the Anthem'.

Q.3. (A). Examine the character of Eckels in the 'A Sound of Thunder'. (20)

OR

(B). Explain the theme of double consciousness of the American Negro by W.E.B. DU Bois?

Q.4. Attempt any TWO of the following questions: (20)

- 1) Draw a character sketch of Mini.
- 2) Explain Soapy's desire to get imprisoned during the winter season.
- 3) Comment on the character of the son in the story 'Mother'.

4) What are origami and menagerie? What was special about Jack's mom's origami?

Q.5. Attempt any TWO following questions:

(20)

- 1) What is the main idea of 'single man' and 'married man' in Bacon's essay?
- 2) Explain the theme of 'Self – Reliance' as proposed by Ralph Waldo Emerson.
- 3) Write a note child and parent relationship in Shobha De's 'From Speed post: Dear Arundhati'.
- 4) Justify the view that is discussed in Charles Lamb's 'The Two Races of Men'.

FYBA Sem-I Urdu literature SET-1

Marks:100

Time: 3Hr

سوال نمبر ۱: اردو نظم کا ارتقائی سفر تحریر کیجیے۔ (۲۰ نمبرات)

یا

اردو نظم نگاری کا فن بیان کیجیے۔

سوال نمبر ۲: علامہ اقبال کی نظم نگاری کی خصوصیات بیان کیجیے۔ (۲۰ نمبرات)

یا

علامہ اقبال کے حالات زندگی کو قلم بند کیجیے۔

سوال نمبر ۳: اختر شیرانی کی نظم نگاری کا جائزہ لیجیے۔ (۲۰ نمبرات)

یا

اختر شیرانی کے حالات زندگی قلم بند کیجیے۔

سوال نمبر ۴: الف) ذیل میں سے کسی ایک نظم کا جائزہ لیجیے۔۔ (۱۰ نمبرات)

۱۔ عقل و دل

۲۔ ترانہ ملی

۳۔ چاند

ب) مندرجہ ذیل میں سے کسی دو بند کی تشریح کیجیے۔ (۱۰ نمبرات)

۱۔

جو قلب کو گمراہے جو روح کو تڑپا دے	یار ب دل مسلم کو وہ زندہ تمنادے
پھر شوق تماشا دے پھر ذوق تقاضا دے	پھر وادیِ فاراں کے ہر ذرے کو چمکا دے
دیکھا ہے جو کچھ میں نے اوروں کو بھی دکھلا دے	محرور تماشا کو پھر ویدہ بینا دے
اس شہر کے خوگر کو پھر وسعتِ حسرا دے	بھٹکے ہوئے آہو کو پھر سوئے حرم لے چل

کہیں قریب تھا یہ گفتگو قبرِ زنی
 سحر نے تارے سے سن کر سائی شبنم کو
 فلک پہ عام ہوئی اختر سحر نے سنی
 کلی کا نخصا سادل خون ہو گیا غم سے
 بھر آئے پھول کے آنسو پیام شبنم

چمن سے روتا ہوا موسم بہار گیا

شباب سیر کو آیا تھا سو گوار گیا

۳۔ شوقِ آزادی کے دنیا میں نہ نکلے حوصلے

زندگی بھر قید زنجیرِ تعلق میں رہے

زیر و بالا ایک ہیں تیری نگاہوں کے لیے

آرزو ہے کچھ اسی چشمِ تماشا کی مجھے

آنکھ میری اور کے غم میں سرشک آباد ہو

امتیازِ ملت و آئیں سے دل آزاد ہو

سوال نمبر ۵: الف) مندرجہ ذیل میں سے کسی ایک لفظ کا جائزہ لیجیے۔ (۱۰ نمبرات)

۱۔ اعتراف

۲۔ دنیا کی بہاریں

۳۔ اوہیں سے آنے والے بتا

ب) مندرجہ ذیل میں سے کسی دو بند کی تشریح کیجیے۔ (۱۰ نمبرات)

۱۔ بے رحم زمانے کو اب چھوڑ رہے ہیں ہم

بے درد عزیزوں سے منہ موڑ رہے ہیں ہم

جو آس کہ تھی وہ بھی اب توڑ رہے ہیں ہم

بس تاب نہیں لے چل!

اے عشق کہیں لے چل

۲۔ یہ نغمے یہ ترانے یہ شراب و شعر کا عالم
یہ آرائش مکالموں کی یہ زیبائش مکینوں کی
یہ زخمتانی حسینوں کی یہ صحبت نازنیوں کی
یہ عمریں یہ بہاریں یہ شباب و شعر کا عالم
نہ لے جاؤں میں یاد بے نہیں رہنے دے تو مجھ کو
۳۔

کسی سے کبھی دل لگایا نہ تھا محبت کا صدمہ اٹھایا نہ تھا
حسینوں کے رونے پہ ہنستے تھے ہم کبھی ایک آنسو بہایا نہ تھا
کوئی حور ہو یا پری، اپنا سر کسی آستیاں پر جھکایا نہ تھا
دکھاتے رہے نازنیوں کے دل کسی نے دل اپنا دکھایا نہ تھا
وہ دل تھا ہمارا کہ جس میں کبھی فرشتوں نے بھی بار پائیا نہ تھا
سیر گیسوؤں کو تمنا رہی مگر دل کو ہم نے پھنسیا یا نہ تھا

समय : 3 घंटे

अंक : 100

- सूचना : 1) सभी प्रश्नों के उत्तर लिखिए।
2) दायीं ओर के अंक गुण दर्शाते हैं।

प्रश्न 1. निम्नलिखित अवतरणों की संदर्भ सहित व्याख्या कीजिए।

20

- अ) भारत माता का मंदिर यह
समता का संवाद जहाँ,
सबका शिव कल्याण यहाँ है
पावें सभी प्रसाद यहाँ ।

अथवा

करुणाहीन स्वर में
कहीं धमकी थी मारने की
और यदि शरण में आओ
शेखी थी, तारने की

- आ) साधुराम! तुमने मेरी आंखे खोल दी हैं, अब भूल न होगी। यह जगह तुम्ही को
मिलेगी।

अथवा

“बेचारे अन्न के दाने को तरस कर मर गए। अब उनकी मिट्टी की यह दुर्दशा।
बेचारों की गति कैसी होगी!” लालाजी के आँखों में आँसू आ गए।

प्रश्न 2. निम्नलिखित दीर्घांतरी प्रश्नों के उत्तर लिखिए।

30

1. 'मनोवृत्ति' कहानी के आधार पर मुंशी प्रेमचंद के कथा विश्व को समझाईए?

अथवा

'प्रयश्चित' कहानी के आधार पर कहानीकार के व्यंग्य को बताइये?

- 2.. 'बापू के प्रति' कविता में कवि ने महात्मा गांधी के प्रति किस प्रकार आदर व्यक्त
किया है? पठित कविता के आधार पर समझाईए?

अथवा

'रीढ़ की हड्डी' कविता का केंद्रीय भाव स्पष्ट कीजिए?

प्रश्न 3. निम्नलिखित विषयों पर टिप्पणियाँ लिखिए।

10

1. 'वे और तुम' कविता का उद्देश्य

अथवा

यह मंदिर का दीप कविता का कथ्य

2. बिल्ली की हत्या का क्या परिणाम हुआ?

अथवा

'इनाम' कहानी का धनंजय

प्रश्न 4. निम्नलिखित वस्तुनिष्ठ प्रश्नों के उत्तर एक-एक वाक्य में लिखिए।

10

- 1) जीत का सौदा किस पर होता है?
- 2) रामू की बहू घर भर में किससे घृणा करती थी?
- 3) महादान कहानी के कहानीकार कौन हैं?
- 4) बसंत युवती को क्या मान रहा था?
- 5) करुणाहीन स्वर में क्या लिखा था?
- 6) धनंजय किस कक्षा में अक्वल आया था?
- 7) संसार कब पूजता है?
- 8) सुरबाला के गहनों में कौन गूँथना नहीं चाहता?
- 9) पुष्प की क्या अभिलाषा है?
- 10) आतताईयों की शमशीर क्या नहीं कर सकती?

प्रश्न 5. निम्न में से किसी एक पत्र का प्रारूप तैयार कीजिए।

10

बीए की परीक्षा में स्वर्ण-पदक प्राप्त करने पर अपने मित्र को बधाई पत्र लिखिए।

अथवा

अपने प्राचार्य के नाम आकस्मिक अवकाश (छुट्टी) के लिए आवेदन पत्र का नमूना तैयार कीजिए।

प्रश्न 6. अ) सूचना के अनुसार निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर लिखिए।

10

1. निम्नलिखित वाक्यों को शुद्ध करके लिखिए।

02

1. यह मंदिर का दीप ।

2. उसकी जाती का कुछ पता नहीं चला।

2. भाववाचक संज्ञा बनाइये।

02

1. बच्चा

2. शैतान

3. निम्नलिखित वाक्यों में से सर्वनाम शब्द लिखिए।

02

1. मैं रोजगार की तलाश में भटक रहा है।

2. आपको रात में नींद नहीं आती।

4. निम्नलिखित वाक्यों में से विशेषण पहचानकर लिखिए।

02

1. वह अनार बहुत ही मीठा है।

2. हम भारतीय बड़े ही होनहार होते हैं।

5. निम्नलिखित वाक्यों में क्रिया शब्द को पहचानकर लिखिए।

02

1. मैं सो रहा हूँ।

2. वह आदिल को पत्र लिख रहा है।

आ) अंग्रेजी से हिंदी में अनुवाद कीजिए।

10

Mohandas Karamchand Gandhi was born on October 2, 1869 in Porbander, India. Several members of his family worked for the government of the state. When Gandhi was 18 years old, he went to study law in England. After he became a lawyer, he went to the British colony of South Africa where he experienced laws that said people with dark skin had fewer rights than people with light skin. In 1897, Gandhi was attacked by a group of people in Durban Harbor, South Africa when he was going to work. He went to South Africa because he could not find work in India. When traveling through South Africa, Gandhi was also kicked out of a first class train because of his skin color. Then Gandhi started protesting against segregation. He decided then to become a political activist, so he could help change these unfair laws. He created a powerful, non-violent movement. During Gandhi's life, India was a colony of the British Empire, but wanted independence. He was a huge leader during that era and his thoughts helped catalyze the Indian independence movement.

FYBA Sem-I Urdu Compulsory SET-I

Marks: 100

Time: 3Hr

سوال نمبر ۱ (الف)۔ مندرجہ ذیل میں سے کسی ایک عنوان پر مضمون لکھیے۔ (۱۰ نمبرات)

۱۔ ایک یادگار سفر

۲۔ الیکشن اور ہماری ذمہ داریاں

۳۔ کتب بینی کے فوائد

۴۔ اف یہ مہنگائی!

سوال نمبر ۱ (ب)۔ کسی پانچ محاوروں کے معنی لکھ کر جملوں میں استعمال کیجیے۔ (۱۰ نمبرات)

۱۔ پھولے نہ سانا	۲۔ وق ہونا	۳۔ دل باغ باغ ہونا	۴۔ آسان پھٹ جانا
۵۔ اوس پڑنا	۶۔ آٹھ آٹھ آنسو رونا	۷۔ آڑے ہاتھوں لینا	۸۔ آستین میں سانپ پالنا

سوال نمبر ۲ (الف)۔ افسانہ "دو فرلانگ لمبی سڑک" کا اجمالی جائزہ لیجیے۔ (۱۰ نمبرات)

یا

سر سید احمد خان نے اپنے مضمون اخلاق میں کن خیالات کا اظہار کیا ہے؟

سوال نمبر ۲ (ب)۔ سیاق و سباق کے حوالے سے کسی دو عبارت کی وضاحت کیجیے۔ (۱۰ نمبرات)

۱۔ اگرچہ نصوص بہ نظر ظاہر ایک آزاد اور بیگانہ وار زندگی بسر کرتا تھا۔ نہ تو ہر وقت گھر میں گھسے رہنے کی خوشی، نہ بال بچوں ہی سے بہت کچھ اختلاط کرنے کی عادت، انتظام خانہ داری میں بھی بی بی کے تقاضے اور اضرائے کے بقدر ضرورت کچھ دخل دیا تو دیا، ورنہ اس کی بھی چندال پر واندہ تھی اور یہی سبب تھا کہ جب کبھی سنے کا اتفاق ہوتا کہ فلاں شخص نے بڑی حسرت کے ساتھ جان دی تو نصوص کو تعجب ہوتا اور کہتا کہ خدا کی شان ہے ایسے لوگ بھی ہوتے ہیں کہ دنیا سے نکلنے کو ان کا جی نہیں چاہتا۔

۲۔ وہ بہت سادہ مزاج، بھولا بھالا اور منکسر المزاج تھا۔ اس کے چہرے پر بلاشت اور لبوں پر مسکراہٹ کھلتی رہتی تھی۔ چپڑے بڑے ہر ایک سے جھک کر ملتا۔ غریب تھا اور تنخواہ بھی کم تھی اس پر بھی اپنے غریب بھائیوں کی بساط سے برھ کر مدد کرتا رہتا تھا کام سے عشق تھا اور آکر کام کرتے کرتے ہی دنیا سے رخصت ہو گیا۔

سٹر ایڈیٹس کا قول ہے کہ مذہب کے دو حصے ہو سکتے ہیں۔ ایک اعتقادات اور دوسرا عملیات۔ سٹر ایڈیٹس کی غرض اعتقادات سے صرف وہ سماجی مسائل ہیں جو وحی کے ذریعے معلوم ہوئے ہیں۔ جو عقل سے اور کارخانہ قدرت پر غور کرنے سے نہیں معلوم ہو سکتے مگر ہم کو ان کے بیان سے کسی قدر اختلاف ہے۔ ہم اعتقادات، ان مسائل کو کہتے ہیں جن کا ہونا عقل و نیچر، یعنی کارخانہ قدرت کے اصول پر ناممکن نہیں ہے۔ الاہم ان دونوں کی بنا پر ان کے ہونے کا یقین نہیں کر سکتے تھے وحی نے صرف ان کے ہونے پر جب وہ ہوں ہم کو یقین دلا یا ہے۔ یا ان کا ہونا بتلایا ہے۔

سوال نمبر ۳۱ الف) کسی ایک نظم کا تجزیہ کیجیے۔ (۱۰ نمبرات)

۱۔ نشاط امید

۲۔ گوپال کرشن گوکھلے

۳۔ مفلسی

سوال نمبر ۳۲ ب) کسی دو بند کی تشریح کیجیے۔ (۱۰ نمبرات)

۱۔

بندہ وہی جو دکھ میں رہے صابر و شاکر اک جان ہے سو موجود ہے اک سر ہے سو حاضر ہے

بہتر ہے اٹھے جتنا سبک سارا مسافر یہ مرحلہ عمر کی ہے آخری منزل

خلقت ہمیں سر پیٹے گی روئے گی جہاں میں

اب صبح کوئی ہم کو نہ ہوئے گی جہاں میں

۲۔

لرز رہا تھا وطن جس خیال کے ڈر سے وہ آج خوں رلاتا ہے دیدہ تر سے

صدایہ آتی ہے پھل پھول اور پتھر سے زمیں پہ تاج گرا تو ہم ہند کے سر سے

حبیب قوم کا سنیا سے یوں روانہ ہوا

زمیں الٹ گئی کیا منقلب زمانہ ہوا

۳۔

جو اہل علم عالم و فاضل کہاتے ہیں مفلس ہوئے تو کلمہ تک بھول جاتے ہیں

پوچھے کوئی الف تو اسے بے بتاتے ہیں وہ جو غریب غربا کے لڑکے پڑھاتے ہیں

ان کا تو عمر بھر نہیں جاتی ہے مفلسی

سوال ۳۔ الف) مندرجہ ذیل میں سے کسی پانچ اشعار کی تشریح کیجیے۔ (۱۰ نمبرات)

۱۔ میں جاتا ہوں دل کو تیرے پاس چھوڑے
میں پہنچوں گا جب تک یہ آتا رہے گا

۲۔ آئی آپ کو سیاحتی
مرنے والوں کو مر جا کیسے

۳۔ غالب خستہ کے بغیر کون سے کام بند ہیں
روپے زار زار کیا کیجیے ہائے ہائے کیوں

۴۔ مجھے کاہنہ رونے سے اکثر ہے ناصح
تو کب تک مرے منہ کو دھو تارے گا

۵۔ اگر تجھ کو ملنا ہے چل ساتھ میرے
یہ کب تک تو باتیں بناتا رہے گا

۶۔ ہوں اس کو بچے کے ہر ذرے سے آگاہ
ادھر سے مدتوں آیا گیا ہوں

۷۔ ہستی سے عدم تک نفس چند کی ہے راہ
دنیا سے گزرنا سفر ایسا ہے کہاں کا

۸۔ جو اس شور سے میرا روتا ہے گا
تو ہسایہ کا ہے کو سوتا ہے گا

سوال نمبر ۴۔ ب) کسی ایک رباعی کی تشریح کیجیے۔ (۱۰ نمبرات)

۱۔ چارہ نہیں کوئی جلتے رہنے کے سوا
سانچے میں فنا کے ڈھلتے رہنے کے سوا
اے شمع تیری حیات فانی کیا ہے
جھونکا کھانے اور سنہلنے رہنے کے سوا

۲۔ کس برق کی ہر آن چمک رہتی ہے
کس گل کی دماغ میں مہک رہتی ہے
تو ناہے ضرور کوئی کائنات کا
جب دیکھیے کچھ نہ کچھ کھٹک رہتی ہے

سوال نمبر ۵۔ الف) کسی ایک مصنف کے فن اور شخصیت پر روشنی ڈالیے۔ (۱۰ نمبرات)

۱۔ رشید احمد صدیقی

۲۔ میرامن دہلوی

۳۔ کرشن چندر

سوال نمبر ۵۔ ب) کسی ایک غزل گو شاعر کی ادبی خدمات کا جائزہ لیجیے۔ (۱۰ نمبرات)

۱۔ میر درد

۲۔ مرزا غالب

۳۔ داغ دہلوی

231107

FA 12315

FYBA- SOCIOLOGY
Sem I- 101- Foundations of Sociology

Time: 3 hrs

Total Marks: 100

.....
Note: Question 1 is compulsory

Attempt Any FIVE from question 2 to 9

Q.1 Attempt any FIVE Concepts:

(25)

- a. Organic Analogy of Herbert Spencer
- b. Class conflict
- c. Social institution
- d. Family
- e. Society
- f. Culture
- g. Degradation ceremony
- h. Political socialization

2. Elucidate on origin and development of sociology and its relevance today.

(15)

3. Highlight the careers and specializations in sociology.

(15)

4. Discuss the alternative family forms prevalent in present times.

(15)

5. Define religion. Illustrate on various functions of Religion.

(15)

6. Explain in detail the evolution of society.

(15)

7. Define the term culture. Examine characteristics of culture.

(15)

8. Define socialization. Discuss its functions and significance in the life of the human being.

(15)

9. Write a detailed note on various agencies of socialization.

(15)

231108

FA12319

RC/Micro Eco/REG. ATKT-FY-I/03

Class : FYBA
Duration : 3 Hours

Subject: Economics - Paper (101)
Max. Marks : 100

N.B:

1. Attempt all questions.
2. All questions carry equal marks
3. Figures to right indicate full marks.

1. Answer the following questions. (Any Two) (20)
 - a) Discuss the nature and scope of microeconomics.
 - b) Explain the importance of microeconomics.
 - c) Solve the following equation and find out following:
 - i) Equilibrium Quantity Demanded & Supplied
 - ii) Equilibrium Price
$$Q_s = -8 + 4p$$

$$Q_d = 26 - 2p$$
2. Answer the following questions. (Any Two) (20)
 - a) Explain 'Discuss 'People face trade - offs.'
 - b) Discuss 'People look for the opportunity cost.'
 - c) Analyse 'Prices rise when the government prints too much money'.
3. Answer the following questions. (Any Two) (20)
 - a) Discuss Determinants of Demand.
 - b) Explain the Promotional Elasticity of Demand.
 - c) Solve the following:

i) Calculate Income Elasticity of Demand and state its degree:

Y (Rs.)	Qx (Units)
65,000	65
85,000	95

ii) Calculate Price Elasticity of Demand and state its degree:

Px (Rs.)	Qx (Units)
150	350
200	100

4. Answer the following questions. (**Any Two**) (20)
- a) Define Indifference Curve? Explain its derivation with a schedule and a diagram.
 - b) Discuss the concept of Diminishing Marginal Rate of Substitution.
 - c) Explain the concept of Consumer's Equilibrium'.

5. Write notes on Any Two of the following. (20)
- a) Functions, Slope and Intercept
 - b) 'People respond to incentive.'
 - c) Cross elasticity of demand
 - d) Properties of Indifference Curve

231109

FA12323

SEM I REGULAR FYBA 2023-24
PAPER I CODE 101 MORAL PHILOSOPHY

MARKS 100

TIME 3hrs

- N:B; (a) All questions are compulsory.
(b) All questions carry equal marks.
(c) Each question carries **20** marks

Q1. Explain the difference between Extrinsic & Intrinsic values.

OR

Q1. Define Ethics. Discuss the areas of Ethics.

Q2. What are the characteristics of Sthitaprajna as mentioned in the Srimad Bhagavad Gita? Explain in detail.

OR

Q2. Explain the concept of Dharma, with reference to Rta & Rna.

Q3. Describe the main points of Socratic Ethics.

OR

Q3. Discuss Plato's cardinal virtues.

Q4. Elaborate on Self Determinism & state the reasons in favor of it.

OR

Q4. Explain why Determinism must be distinguished from Predestination & Fatalism.

Q5. Write Short Notes on (any 2) of the following:

- Branches of Philosophy.
- Kama - Purushartha.
- "Virtue is a matter of habit"
- Compatibilism.
